

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΣ

Τὸ ὑποκείμενον πάσης ἀτομικότητος εἶνε τὸ κέντρον αὐτῆς. Ἡ περὶ τῆς διακρίσεως μεταξύ κέντρου καὶ περιφερείας συναίσθησις ἀποτελεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ιδιότητα τοῦ κρίνειν μεταξύ πραγματικότητος καὶ μὴ πραγματικότητος. Ἡ σύγκυσις τῶν δύο τούτων ἐπιφέρει ὑποβιβασμὸν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης περιωπῆς. Πλήρης ἄνθρωπος εἶνε ὁ διδούς τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι τουτέστιν ὁ μὴ συγχέων τὰ ἔνδον μὲ τὰ ἔξω, ὁ διακρίνων τὴν οὐσίαν ἀπὸ τῆς μορφῆς. Χιλιάδες κοινῶν ἀνθρώπων δὲν φθάνουν νὰ ἰσοφαρίσουν πρὸς ἓνα πλήρη ἄνθρωπον. Εἷς τοιοῦτος ἀποτελεῖ τὴν πλειονοψηφίαν ἐν μέσῳ χιλιάδων μὴ τοιούτων. Ἐκαστος ἄνθρωπος εἶνε βασίλειον αὐτόνομον, καὶ εὐημερεῖ μὲν ἐφ' ὅσον

τὰ ἀρμόδια στοιχεῖα εὐρηνται ἐν ταῖς ἀρμοδίαις λειτουργίαις αὐτῶν, ἄλλως σκοτίζεται ἡ περὶ αὐτονομίας συναίσθησις αὐτοῦ, καὶ περιέρχεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κυβερνᾶται ὑπὸ τινος ἰκανοῦ ν' αὐτονομῆται. Τοῦτο εἶνε παρὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, διότι ὄντα ἔχοντα τὴν μορφήν τὴν ἀνθρωπίνην προωρίσθησαν ν' αὐτονομῶνται. Ἡ φύσις δὲν δύναται ν' ἀνεχθῆ τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην καὶ ἀναποφεύκτως ἐν προσεχεῖ ἐνσαρκώσει, τοῦ μὴ δυναμένου ν' αὐτονομῆται ἢ ἀνθρωπίνη μορφή θ' ἀντικατασταθῆ ὑπὸ ἄλλης κατωτέρας. Ἡ κοινωνία ἢ ἀποτελουμένη ὑπὸ αὐτονόμων ἀτόμων εἶνε ἡ μόνη κοινωνία ἣτις ἔχει γνησίαν κυβέρνησιν, ἀφανῶς ρυθμίζουσαν τὰ πάντα, προστατεύουσαν πάντας, ἐγγυωμένην ὑπὲρ πάντων, συγκρατοῦσαν τὴν δικαιοσύνην, κινουσαν εἰς πρόοδον καὶ ἐξασφαλίζουσαν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδελφότητα. Ἡ κυβέρνησις αὕτη εἶνε ἀόρατος ἀλλὰ πραγματικὴ καὶ ἰσχυρὰ διότι ἔχει τὴν ἑδραν αὐτῆς ἐν τῷ βάθει ἐκάστου ἀτόμου καὶ, ὡς ἀνέπτυξα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, εἶνε

μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ οὐσίας καὶ λει-
 τουργεῖ δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἁρμονικοῦ συστή-
 ματος νόμων. Ἐνὸς ἢ αὐτονομία τοῦ ἀτόμου
 διατηρεῖται ἢ τοιαύτη κυβέρνησις εἶνε ἀδιάσει-
 στος. Ἐκαστος τῶν κυβερνωμένων εἶνε πράγματι
 κυβερνήτης ἑαυτοῦ μὲν καθόσον εἶνε πλήρης καὶ
 αὐτόνομος ἄνθρωπος τῆς ὅλης δὲ κοινωνίας κα-
 θόσον μετέχει, αὐτόνομος ὢν, τῆς αὐτομάτως
 λειτουργούσης κυβερνήσεως. Πλήρης ὢν δια-
 κρίνει τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι, ὅπως ἐν τῷ
 ἰδίῳ αὐτοῦ ἀτομικῷ συστήματι οὕτω καὶ ὡς πρὸς
 πάντα τὰ ἄλλα, ἐπομένως καθίσταται διηνεκῶς
 σοφώτερος καὶ ἀνεπίδεκτος πλάνης. Ἀναγνωρίζει
 τὰ πάντα ὡς ὁμοσπονδίαν ἀδελφῶν ἐνοτήτων με-
 ταμορφουμένων ἀκαταπαύστως ὡς πρὸς τὴν ἐξω-
 τερικὴν τῶν σύστασιν καὶ συνδεομένων ἀδιασπά-
 στως διὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν οὐσίας ἐξ ἧς καὶ
 αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον συνίσταται. Ἐντεῦθεν τί-
 θεται εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν
 αἰώνιων ἀληθειῶν τῆς φύσεως, ὢν ὁ ἀτελής ἄν-
 θρωπος ἀντιλαμβάνεται διὰ τοῦ πρίσματος τῆς

ιδίας αὐτοῦ ἀτομικότητος καὶ συγκρούεται πρὸς τὴν ἀναγκαίως ἀλλοίαν ἀντίληψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Τὰ πάντα λοιπὸν εἰσὶν ἐνότητες, ἐν τῇ ἀπειρίᾳ αὐτῶν ἀποτελοῦσαι Μίαν Ἐνότητα, ἐκάστη δὲ ἐνότης ἀποτελεῖται ὑπὸ ἀπειρίας ἐνοτήτων. Ἐντεῦθεν δυνατόν ἐστι νὰ ἐννοηθῇ ἡ προσήκουσα διάκρισις μεταξὺ ὑποκειμενικότητος καὶ ἀντικειμενικότητος. Πᾶσα ἐνότης εἶνε ὑποκειμενικὴ καθ' ὅσον συναισθάνεται τὸ κέντρον αὐτῆς καὶ ἔχει συνείδησιν τῆς τε διηνεκοῦς μεταμορφώσεως τῶν φαινομένων καὶ τῆς ὁμογενείας τοῦ κέντρου αὐτῆς πρὸς τὸ κέντρον πάσης ἄλλης ἐνότητος καὶ αὐτῆς τῆς ἀπείρου ἐνότητος. Ἡ ὑποκειμενικὴ ἐνότης εἶνε καθ' ἑξοχὴν ἀνθρωπίνη ἐνῶ ἡ ἀντικειμενικὴ δύναται νὰ εἶνε ἔμφυχος ἀλλ' ὄχι ἀνθρωπίνη. Καθίσταται ἀνθρωπίνη ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐν τῇ ἐστία αὐτῆς τελεσθῇ κρύφιος γάμος τῶν δύο φύλων τῆς συστάσεώς της. Μόνον τούτου τοῦ γάμου καρπὸς εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη ἐνότης. Ὁ νεοσσὸς ἔκτοτε βαθμηδὸν αὐξάνει ἐφ' ὅσον τὰ δύο φύλα ἐν ἀρμονίᾳ

διατελοῦντα τρέφουσι καὶ ἀνατρέφουσιν αὐτὸν ἄλλως ἢ αὐξήσις αὐτῶν σταματᾷ. Ὁ ἐν τῇ Ἐνότητι Νοῦς μένει ἀδιαφώτιστος καὶ ἀνεπίδεκτος πληροφορίας ἐκ τῶν ἔνδον ἔνθα μόνον οἰκεῖ ἢ πηγὴ τῆς ἀληθείας. Ἡ ἐνότης καθίσταται αὖθις ἀντικειμενικὴ ἀντιλαμβανομένη μόνον τῶν μεταμορφώσεων τῆς ὕλης, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουσα εἰδησιν τοῦ ζωοποιοῦ καὶ μονίμου κέντρου. Ἐὰν ὁμῶς τὸ ἄρσεν καὶ τὸ θῆλυ τῆς ἐνότητος διατελῶσιν ἐν ἀρμονικῇ συζεύξει μέχρι ἡλικιώσεως τοῦ γεννηθέντος ὑποκειμένου ἢ τριάς συμπληροῦται καὶ ἐξασφαλίζεται οὕτως ὥστε οὐδεὶς φόβος δυσαρμονίας, διαζεύξεως καὶ πτώσεως δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ

Αἱ μυθολογίαι καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ λατρεῖαι τοῦ κόσμου πολλαχῶς ἐξέφρασαν διὰ συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν τὴν ἀνθρωπίνην τετρακτὺν—σώματος, νοῦ, ψυχῆς καὶ πνεύματος—ἐπίσης καὶ τὴν ἀντίστοιχον παγκόσμιον τετρακτὺν,—γῆς, πυρὸς, ὕδατος καὶ ἀέρος—Ἀληθῶς τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει ἐφ' ἑσὸν συνδέονται πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἰσὶ δεκτικὰ τετραπλῆς διεξηγήσεως κατὰ λόγον τῶν τεσσάρων συνθετικῶν φύσεων αὐτοῦ. Μῦθοι τινες καὶ παραδόσεις, ὡς ἐκ τῆς καθολικότητος καὶ τῆς παραστατικότητος αὐτῶν εἶνε ἰδίᾳ χρήσιμοι ἡμῖν ὡς ἀλληγορίαι οἷονεὶ ἀνεπιγνώτως διατυπωθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος παντὸς κλίματος καὶ πάσης φυλῆς. Ἡ ἐλληνικὴ μυθολογία μελετωμένη ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο δύναται ν' ἀποκαλύψῃ ἀνεξάν-

πλητον πλοῦτον γνώσεως. Οὐχ ἦττον δὲ ἡ ἑβραϊκὴ ἱερογραφία καὶ εἰδικῶς τὸ βιβλίον τῆς γενέσεως περὶ ὃ θὰ ἐνδιατρίψω ἐκτενέστερον ἐν τοῖς ἐπο-
 μένοις. Ὁ Ἰεζεκιὴλ περιγράφει ὀπτασίαν ἣν εἶδε τριακονταετῆς γενόμενος—γενόμενος δηλαδὴ πλή-
 ρης ἄνθρωπος, ὡς τὸ τριακοστὸν ἔτος πάντοτε σχεδὸν ὑποσημαίνει ἐν ταῖς ἀλληγορίαις. * Ὁ Ἰεζεκιὴλ εἶδε μέγα φέγγος «Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἦν ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων. . . . Καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἐνί. . . . Καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. . . . Καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρόσωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέσσαρσι καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρσι καὶ πρόσωπον ἀετοῦ τοῖς τέσσαρσι. Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτετα-

* Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε εἶχεν ὕψος τριάκοντα πήχεων. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρξατο τοῦ ἔργου του ὅτε ἦτο τριακονταετής, κτλ. Παράβαλε καὶ nel mezzo del cammin di nostra vita τοῦ Δάντη.

μέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκατέρων δύο συνε-
 ζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας. . . Καὶ ἰδοὺ προχὸς εἷς
 ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι. . .
 καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν. Ἐπὶ τέσσαρα
 μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο, καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν
 πλήρεις ὀφθαλμῶν κύκλοθεν τοῖς τέσσαρσι. . . .
 Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ
 ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆν αὐτῶν ὡς ὄρασις λίθου σαπ-
 φείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ
 ὁμοιώματος τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώ-
 που ἄνωθεν». Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὀπτασίας ταύ-
 τῆς ἡς ἡ φράσις ὑπενθυμίζει τόσον τὴν Ἀποκά-
 λυψιν τοῦ Ἰωάννου, μεθ' ἧς ἐν πολλοῖς καὶ ταυ-
 τίζεται, οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι ἐπέτρεπον μόνον εἰς
 τοὺς συμπληρώσαντας τὸ τριακοστὸν ἔτος. Κα-
 τόπιν τῶν ὅσα εἶπον περὶ τοῦ τετρασυνθέτου τοῦ
 ἀνθρώπου ἢ ἀνωτέρω ἄλληγορία εἶνε πρόδηλος.
 Τὰ τέσσαρα ζῶα εἶνε τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. Ὁ
 μόσχος συμβολίζει τὸ σῶμα, ὁ λέων τὸν νοῦν, ἡ
 ἀνθρωπίνη μορφή τὴν ψυχὴν καὶ ὁ ἀετὸς τὸ
 πνεῦμα. Καὶ τὰ τέσσαρα δὲ εἰσὶ συνεζευγμένα ἐν

ἐνὶ καὶ ἐλαύνουσι τὸν σαπφείριναν θρόνον ἐφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος κάθηται.

Ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Γενέσεως, ἡ ἀλληγορία τοῦ Ἰεζεκιήλ παρίσταται διὰ τῶν τεσσάρων ποταμῶν οἵτινες πηγάζοντες ἀπὸ μιᾶς πηγῆς, ἀρδεύουσι τὸν παράδεισον, τοὔτέστι τὴν τελείαν καὶ ισόρροπον ἀνθρωπίνην φύσιν—ισόρροπον καθόσον τὰ τέσσαρα συνθετικὰ εὔρηνται ἐν τῇ προσηκούσῃ θέσει αὐτῶν καὶ ἱεραρχία. Οἱ πολλοὶ ἀνέγνωσαν ἀνέκαθεν τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν ἀλληγορίας ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μόνον τοῦ γράμματος αὐτῶν, παριδόντες τὸ πνεῦμα ὅπερ ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ ὀλίγοι ὑπῆρξαν ἱκανοὶ νὰ διίδωσιν, οἷον ποιηταί, φιλόσοφοι, προφῆται. Μεταξὺ τῶν πολλῶν μᾶλλον ἢ μεταξὺ τῶν ὀλίγων δέον τις νὰ κατατάξῃ τοὺς λογίους καὶ κριτικοὺς οἵτινες ἐρμηνεύουσι τοὺς μύθους καὶ παραδόσεις κατὰ τρόπον μὴ ἀπομακρυνόμενον πολὺ τοῦ γράμματος. Ὅτι ὁ Ἄπόλλων σημαίνει ἀπλῶς τὸν ἥλιον καὶ ὄχι θεόν τινα οἷον ὃ λαὸς ἐπίστευεν εἶνε μὲν ἀληθές ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία εἶνε ἀνεπαρκῆς διότι περιορίζεται εἰς

τὴν μίαν μόνον ἐκ τῶν τεσσάρων διεξηγήσεων εἰς ἃς πᾶσαι αἱ τοιαῦται παραδόσεις ὑπόκεινται. Ἐπειτα δὲν εἶνε καὶ μεγάλη ἀνακάλυψις. Καὶ ἱστορικὸν τι πολλάκις γεγονὸς δύναται τις νὰ ἀφηγηθῆ ἵνα ὑποσημάνῃ εἰδικὴν ἔννοιαν ἀνεξάρτητον τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος. Ἐὰν ἱστοριοδίφης τις ἐρμηνεύσῃ τὸ ἀφηγούμενον παραπέμπων εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν χώραν εἰς ἣν τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς ἀναφέρεται οὐδόλως ἐρμηνεύει τὴν εἰδικὴν ἔννοιαν χάριν τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἀφήγησις. Ἐὰν ὁ Ἀπόλλων, ἢ ὁ Ἡρακλῆς, ἢ ὁ Θησεύς, ἢ ὁ Περσεύς, ἢ ὁ Ἅγιος Γεώργιος συμβολίζῃ τὸν Ἥλιον μήπως καὶ ὁ Ἥλιος δὲν εἶνε ἄλληγορία ; Ἀληθῶς πᾶν ὅτι βλέπομεν εἶνε ἄλληγορία ἐκείνου ὅπερ δὲν βλέπομεν. Τὰ φαινόμενα εἰσὶν ἄλληγορίαι τῶν νοουμένων· ἀποτελοῦσι τὸ *texte mysterieux de Dieu* κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ὅχι μόνον ἡ μυθολογία ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆ, ἡ ἐξηκριβωμένη αὐτῆ ἱστορία, δύναται ἀσφαλῶς νὰ ληφθῆ ὡς ἄλληγορία ἀληθειῶν ἃς δὲν εἶνε ἱκανοὶ ἔλθοι νὰ συλλαμβάνωσιν ἐν τῇ

ἀφρημένη αὐτῶν καταστάσει. Καὶ οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἵτινες εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ τὰς συλλαμβάνωσιν ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἱερογλυφικῆς ταύτης γλώσσης διότι ἡ ἀλήθεια αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀνεκλάλητος. Οἱ ὀλίγοι δὲ οὗτοι ἀφ' ἑτέρου ἐποίησαντο χρῆσιν παντὸς δυνατοῦ μέσου πρὸς ἔκφρασιν καὶ μετάδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς πολλούς. Ὁ Μωϋσῆς ἦτο εἷς τῶν ὀλίγων τούτων, ἀντλήσας ἐξ Αἰγύπτου πᾶν ὅ,τι μετέδωκεν εἰς τοὺς Ἑβραίους «σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν» ἅτινα «ἤτησαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων» καὶ «ἐκύκλωσαν τοὺς Αἰγυπτίους» οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Ἀληθῶς πᾶν ὅ,τι ἀναγινώσκομεν περὶ Ἀδάμ, Εὐάας, ὄφραως, Παραδείσου, δένδρου τῆς γνώσεως, δένδρου τῆς ζωῆς κλπ, ἦσαν πρὸ αἰώνων κοινὰ παραδόσεις ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ἐλέγχουσιν ἔτι καὶ νῦν ὅλα τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα.